

LES 2. MAAT EN RITME

Metrum = de opeenvolging van zware en lichte tellen in de muziek

a. Maat / maatstreep / dubbele maatstreep

Schön und | lieb-lich ist | einer Stimme | Me-lo - die. |

Und die | zwei - te ver- | schönert und ver- | bessert zie. |

Aber die | drit-te gibt | erst die rechte | Har-mo - nie. ||

De tekst is verdeeld in gelijke delen, dit noemen we maten.

Maten worden afgebakend d.m.v. verticale strepen – maatstrepen.

Op het einde van een stuk wordt een dubbele maatstreep geplaatst.

b. De maat $\frac{2}{4}$ – kwartnoten en achtste noten

“Schön und lieblich” – canon (vereenvoudigd)

1.
Schön und lieblich ist einer Stimme Me-lo-die.

2.
Und die zwei-te ver-schönert und ver-bessert zie.

3.
A-ber die drit-te gibt erst die rechte Har-mo-nie.

In elke maat zijn er 2 tellen, elke tel heeft de waarde van een kwartnoot (♩) vandaar maat $\frac{2}{4}$ of $\frac{2}{4}$

De eerste tel in de maat is een zware tel (v),
de tweede tel is een lichte tel (l).

Een noot van 1 tel = een kwartnoot = ♩

Twee noten op 1 tel = twee achtste noten = ♪

c. De kwartrust

Een rustplaats in een muziekstuk noemen we een RUST.

Een rust van één tel noemen we een KWARTRUST, omdat ze even lang duurt als een kwartnoot (♩).

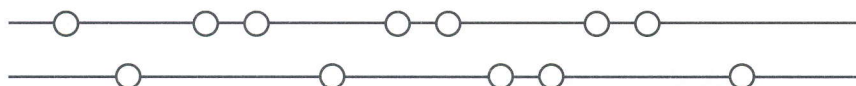
Maat $\frac{2}{4}$ = 2 tellen in 1 maat, elke tel heeft de waarde van een kwartnoot ($\frac{1}{4}$).

Kwartnoot ($\frac{1}{4}$) = kwartrust = ($\frac{1}{2}$) = 1 tel.

Twee achtste noten ($\frac{1}{8}$) = samen 1 tel. Eén achtste noot ($\frac{1}{8}$) = $\frac{1}{2}$ tel.

LES 3. MELODIE : SOL-MI

a. Hoog-laag / sol-mi

De hoogte van tonen wordt aangegeven door de plaats van de noot op de notenbalk.

Dit zijn vijf evenwijdige horizontale lijnen

We zien en horen hoge en lage tonen.

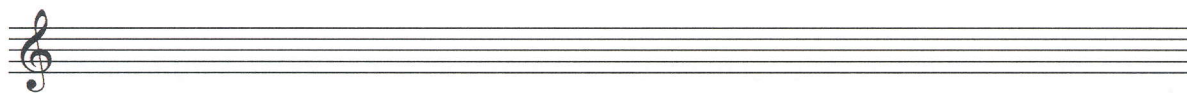
De hoogste noot die we hier gebruikten, is de sol. Deze vinden we terug op de 2de lijn van de notenbalk.

De laagste die we hier gebruikten, de mi, vinden we terug op de 1ste of onderste lijn van de notenbalk.

Aan het begin van de notenbalk wordt steeds een sleutel geplaatst. Een sleutel op een **notenbalk** omvat een lijn daarvan en legt daarmee de **toonhoogte** vast van een noot op die lijn, in dit geval de sol (2de lijn van de notenbalk), vandaar **solsleutel**.

Deze sleutel is een gestileerde letter G, de letterbenaming voor de noot sol. Verder worden ook de fasleutel (F) en dosleutel (C) gebruikt.

Elke toon heeft een hoogte. Deze wordt uitgedrukt in hertz, het aantal trillingen per seconde. De frequenties van de tonen hangen af van de gebruikte stemming. De toonhoogte van de la is momenteel gestandaardiseerd op 440 Hz⁵.

Notenbalk met solsleutel

b. Combinatie noten-ritme

Om de noten lang(er) of kort(er) te laten duren, combineren we ritme en melodie.

⁴ WILLEMZE, T. *Algemene Muziektheorie*, Het Spectrum, 1993, ISBN 9027418179

⁵ Boeken over het stemmen van instrumenten behandelen ook het berekenen van de tonen.

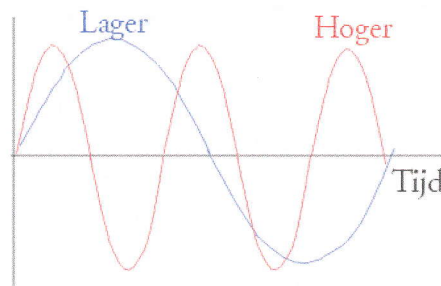
TILLEKENS, G. *Het geluid van de Beatles*, Het Spinhuis, 1998, 357-358.

KLOP, G. *Stemmen van Clavecimbels*, Klop, 1977

WILLEMZE, T. o.c.

Een toon is een geluid met een vaste frequentie.
Om de tonen in de muziek te benoemen, gebruiken we noten (vb. sol – mi)
De noten worden geplaatst op een notenbalk.
Aan het begin van iedere notenbalk plaatsen we een sleutel die de toonhoogte en notennaam vastlegt (hier sol-sleutel).

Naarmate de frequentie toeneemt klinkt een geluid hoger.
Een hoge toon heeft meer trillingen per seconde dan een lage toon.

Zo heeft een hoog klinkende piccolo een hele hoge frequentie met duizenden trillingen per seconde. Het geluid van een tuba daarentegen klinkt veel lager en heeft dus ook een hele lage frequentie (objectief).

LES 4. MAAT EN RITME: DE HALVE NOOT EN DE HALVE RUST

Een halve noot (\downarrow) duurt in de maat $\frac{2}{4}$ twee tellen.

Een halve rust (\blacksquare) is een pauze in een stuk die in de maat $\frac{2}{4}$ ook 2 tellen duurt.

LES 5. MELODIE : LA

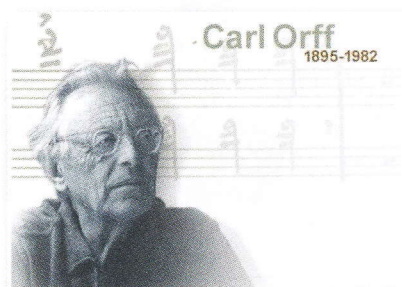
De noot la vinden we op de notenbalk (althans in de sol-sleutel) terug tussen de 2de en de 3de lijn.

Met sol-mi leerden we de koekoeksters reeds kennen.

De noten mi - sol - la vormen samen de zogenaamde "kleuterdeun".

Ontelbare kinderliedjes en aftelrijmpjes worden met enkel deze drie noten gezongen.

Eén van de grootste pedagogen die bezig was met de ontwikkeling van de muziekpedagogie blijft ongetwijfeld Carl Orff⁶. In 1924 richtte Orff in München de Güntherschule op waar hij – samen met Sachs en Maendler - het Orff-Schulwerk ontwikkelde.

⁶ HERSDORFF, L. Carl Orff in Selbstzeugnissen und Bilddokumenten, Rowohlt, 2002